ਵੀਰੇਂਦਰ

ਬਨਾਮ

ਮਧਯ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ

(2018 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 466)

ਜੁਲਾਈ 11, 2022

[ਸੰਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਅਤੇ ਐਮ.ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਜੇ.ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860: ਧਾਰਾ 302 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾ 34 – ਕਤਲ – ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਪੀੜਿਤ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਬਾਕੀ ਸੀ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ – ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਕੀ ਦੋ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਧਾਰਾ 302/34 ਅਤੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ – ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ – ਫੈਸਲਾ: ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੂਜੇ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ – ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਬੂਤ – ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ – ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣੀ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਪੀਡਬਲਿਊ15-ਸਟਾਰ ਅੱਖਦੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੂਜੇ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣੀ ਨੂੰ ਪਲਟਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣੀ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1.2 ਦੋਨੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਬਚਾਅ 'ਤੇ ਬੋਝ ਸ਼ਿਫਟ ਕੀਤਾ। ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਯਾ ਤਾਂ ਉਦਾਸੀਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਵਾਏ ਪੀਡਬਲਿਊ10 ਦੇ। ਇੱਕ ਵੀ ਇਕੱਲਾ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ15 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ

ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰ ਉਸ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ15 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਰਾਹਿਆ ਬਿਨਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ 'ਤੇ ਹੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7]

ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜਾ (2005) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 272; ਜਾਵੇਦ ਮਸੂਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜਾ (2010) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 538 : [2010] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 236 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਹਵਾਲਾ

(2005) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 272 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 7

(2010) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 236 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 7

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2018।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿੱਚ 06.11.2017 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1367 ਦੇ 2015 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਮਿਸ ਨਿਤਿਆ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਆਦਿਤਿਆ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ ਅਕਸ਼ਿਤਾ ਕਟੋਚ, ਚਿਤਰਾਂਸ਼ੀ ਏ. ਸਿਨਹਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਮਿਸ ਅੰਕਿਤਾ ਚੌਧਰੀ, ਡਾ. ਏ.ਜੀ. ਪਸਪੁਨਾਥੀ ਨਾਥ ਰਜਦਾਨ, ਪਦਮਭੂਸ਼ਣ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸ਼ੇਹ ਬੈਰਵਾ, ਮਿਸ ਹਿਮਾਂਸ਼ੀ ਸ਼ਾਕਿਆ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਮ. ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਛਤਰਪੁਰ ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮੁਹਰ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅਭਿਯੋਗ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤੱਥ

2. 27.04.2001 ਨੂੰ, ਮੁੱਖ ਬਾਬੂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨਾਮਲੀ, ਬੈਜਨਤਨ, ਵੀਰੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਏ ਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਸਨ, ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੈਜਨਾਥ,

ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਮਰ ਗਿਆ। ਸਵੇਰੇ 07:30 ਵਜੇ ਹੋਏ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਲਈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ14 ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ) ਸਵੇਰੇ 08:30 ਵਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ16, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀਰੇਂਦਰ (ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਅਤੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਗਨੇਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

3. ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.) ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਬਚਾਅ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੁੱਧ 17 ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ। ਸਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਗਵਾਹ

4. ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਚਾਰਾਂਗੇ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:-

(i) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1: ਉਹ ਇੱਕ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਗੇਟ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਿਆ ਦੇਖਿਆ। ਉੱਥੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਇੱਕ ਰਾਜੂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਸਰੀਰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3 ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਉਹ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਗਭਗ 10 ਤੋਂ 15 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਰਿਹਾ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਈ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਆਏ। ਉਸ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.15 ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਆਇਆ।

ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਦੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ।

(ii) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3: ਉਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਿਆ ਦੇਖਿਆ। ਉਸਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸੁਣਿਆ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਸੁਸ਼ੀਲ, ਡੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਉਸ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਚਾਹ ਪੀਤੀ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਉਸਨੇ ਡੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.15 ਆਇਆ।

(v) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ13: ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਤੇ ਉਹ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਲਥਪਥ ਦੇਖਿਆ। ਆਪਣੀ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 27.04.2001 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਗਵਾਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜਖਮੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ; ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਨੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹਾਜ਼ਰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਵੀ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨੋਜ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਨੇੜਲਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਹੋਰ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਪਿਸਤੌਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ13 ਦੀ ਇਹ ਗਵਾਹੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ16, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਗਵਾਹ ਬਰਾਮਦਗੀ ਮਹਾਜ਼ਰ ਦੀਆਂ ਸਮਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਲੰਬਿਤ ਹਨ।

ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਵਾਹੀ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ16 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਉਪਲਬਧ ਸਨ।

(vi) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-14: ਪੀ.ਡਬਲਿਊ14 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਾ ਲੇਖਕ ਹੈ। ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਆਨ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ13 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ15 ਨੇ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੇ ਗਿਆ, ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਉੱਥੇ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨਾ ਤਾਂ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਮਾਲੂਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(viii) ਪੀਡਬਲਿਊ-15: ਪੀਡਬਲਿਊ-15 ਅਭਿਯੋਗ ਲਈ ਸਟਾਰ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਵੇਰੇ 8 ਤੋਂ 8:15 ਵਜੇ ਤੱਕ, ਉਹ ਕੁਝ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਗਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਸਵੇਰੇ 7.30 ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਗਵਾਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਗਵਾਹ ਚੋਰੀ, ਡਕੈਤੀ, ਦੋਹਰੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਬਰਖਾਸਤ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵੀ ਹੈ।

ਇਸ ਗਵਾਹ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਸੁਰੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੰਦੂਕ ਚੁੱਕਦੇ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਸਾਰੇ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ

ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਅਗਲੀ ਘਟਨਾ ਲਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਧਮਕਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੂਰਵ ਪੁਲਿਸਮੈਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸ ਨੇ ਨੇੜਲੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਣ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪੀਡਬਲਿਊ10, ਜੋ ਨੇੜੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਘਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੀਡਬਲਿਊ14 ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਸੀ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ 15 ਮਿੰਟ ਲੱਗਣਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੁੜੀ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ, ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਸ ਗਵਾਹ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਠਾ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਵਾਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1-16: ਉਹ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਹਥਿਆਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਸਬੂਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਬਰਾਮਦਗੀ ਮੈਮੋ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬਰਾਮਦਗੀ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਈ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ, ਉਸ ਨੇ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦਿਖਾਇਆ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਸਲ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਫਾੜੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬਦਲਾਅ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪੀ.ਡਬਲਿਊ16 ਦੇ ਸਬੂਤ, ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਏ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(ix) ਡੀਡਬਲਯੂ1-2 & 2: ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਬਚਾਅ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਡੀਡਬਲਯੂ1 ਇੱਕ ਦੁੱਧ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ3 ਨੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ3 ਦੇ ਚਾਹ ਦੇ ਸਟਾਲ ਵਿੱਚ ਚਾਹ ਪੀ ਰਹੇ ਡੀਡਬਲਯੂ2 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੋ ਗਵਾਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਚਾਅ 'ਤੇ ਭਾਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ15 ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਡੀਡਬਲਯੂ1 ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ3 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ15 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੋਰ, ਡੀਡਬਲਯੂ1 ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ3 ਦੇ ਉਹੀ ਲਾਈਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਗਵਾਹ ਨੇ ਡੀਡਬਲਯੂ2 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ (ਐੱਫ ਐੱਸ ਐੱਲ) ਰਿਪੋਰਟ

5. ਰਾਜ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ, ਸਾਗਰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਐੱਫ ਐੱਸ ਐੱਲ ਰਿਪੋਰਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ A-1 ਇੱਕ .12 ਬੋਰ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪਿਸਤੌਲ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ A-2 ਇੱਕ .12 ਬੋਰ ਦੀ ਇੱਕਲੀ ਬੈਰਲ ਵਾਲੀ ਬੰਦੂਕ ਹੈ। ਇਹ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ A-1 ਤੋਂ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਦਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲੀ ਕਾਰਤੂਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ A-2 ਤੋਂ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਮੁਹਰ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਾਲ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਰਿਕਵਰੀ

6. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ13 ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਨੋਜ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਰਿਕਵਰੀ ਮੀਮੋ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ13 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਜੋ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ16 ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਦ ਹੋਰ ਗਵਾਹ, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਣਜਾਣ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ13 ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸੇ ਦਿਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਗੰਭੀਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ16 ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਵਰੀ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ। ਕਿਵੇਂ ਹਥਿਆਰ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਪੀ.ਡਬਲਿਊs-13 ਅਤੇ 15 ਦਾ ਵੀ ਸਬੂਤ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੋਲ ਬੰਦੂਕ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਹਿ- ਦੋਸ਼ੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਨ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।

ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਤਰਕ-ਵਿਤਰਕ

7. ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਬਚਾਵ ਪੱਖ 'ਤੇ ਬੋਝ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਯਾ ਤਾਂ ਉਦਾਸੀਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਵਾਏ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ10 ਦੇ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ15 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਸੀਨੇਰੀਓ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰ ਉਸ ਦੇ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, (2005) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 272:

"9. ਪਰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 8 ਡਾ. ਸੁਨਖੇਡੇ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਵਾਹੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੜੋਸੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਫ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 5 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਲਾਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਰਗੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸੂਝਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੇ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 8 ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਗਵਾਹ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ। ਹੁਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਹਨ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 8 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 8 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਕਿਨਾਰੇ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਨ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ, ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ।"

ਇਹ ਜਾਵੇਦ ਮਸੂਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ, (2010) 3 ਏ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 538: ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਦੋਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"20 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਐਸ 6, 18, 29 ਅਤੇ 30 ਨੂੰ "ਵਿਰੋਧੀ" ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਬਚਾਵ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਬਚਾਵ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।"

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.15 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਬਚਾਵ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕੀਤੀ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ 'ਤੇ ਹੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

8. ਮੈਸਰਜ਼. ਨਿਤਿਆ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੋਹਰਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਫਾਇਰਆਰਮਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਮੀ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਏ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਦੂਜਾ ਜਾਂਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

9. ਉਲਟ, ਮਿਸ ਅੰਕਿਤਾ ਚੌਧਰੀ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਪ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਜੋ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਸੂਸੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਨੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕੋਈ ਵਿਗਾੜ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨਿਸਕਰਸ਼

10. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਭਿਯੋਗ ਅਤੇ ਬਚਾਵ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.15 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਾਕਾਫੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਕੋਚ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਲਟਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਦੇਹ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੌਥੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਛਤਰਪੁਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੈਸ਼ਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਨੰਬਰ 129 ਦੇ 2001 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1367 ਦੇ 2005 ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate